

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
 ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
 КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
 з науково-методичної та
 навчальної роботи

« О.Б. Жильцов
 2016 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ОДФС.01 ПЕДАГОГІКА

спеціальність 012 дошкільна освіта I-й освітній рівень (бакалаврський)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	2678
(підпис)	(прізвище, ім'я)
«	20/6 р.

Київ – 2016

Педагогіка: робоча навчальна програма [для студентів спеціальності 012 дошкільна освіта I-й освітній рівень (бакалаврський)] / О.А. Венгловська, А.Д. Січкач. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016.

Розробники:

Венгловська Олена Анатоліївна, канд. педагог. наук, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Січкач Алла Дмитрівна, канд. педагог. наук, старший викладач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма обговорена і затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 2 від «07» вересня 2016 року

Завідувач кафедри педагогіки та психології

Г.І. Іванюк

Заступник директора Педагогічного інституту з науково-методичної та навчальної роботи

М.М. Машовець

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 10	012 дошкільна освіта I-й освітній рівень (бакалаврський)	Денна форма навчання
Модулів – 10		Нормативна
Змістових модулів – 10		Рік підготовки:
		1-й
Загальна кількість годин – 300 год.		Семестр:
		1-й, 60 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 1 семестр – 2 год.		Лекції 16 год.
	Семінарські 6 год.	
	Практичні 6 год.	
	Самостійна робота 28 год.	
	Модульний контроль 4 год.	
	Вид контролю ПМК	

1. Пояснювальна записка

Інтегрована навчальна дисципліна «Педагогіка» є дисципліною, що входить до обов'язкової частини (формування фахових компетентностей) навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності 012 дошкільна освіта I-й освітній рівень (бакалаврський).

Відповідно до навчального плану на вивчення дисципліни відведено 10 кредитів (300 год.). На першому курсі, у першому семестрі студенти засвоюють два змістові модулі: «Історико-педагогічні студії західноєвропейської та української освіти» та «Становлення та розвиток дошкільної педагогіки в історичній ретроспективі». На вивчення цих змістових модулів відведено 60 год., із них: 16 год. лекції, 6 год. – семінарські заняття, 6 год. практичні заняття, 4 год. – модульні контрольні роботи, 28 год. – самостійна робота студентів. Закінчується вивчення змістових модулів підсумковим модульним контролем.

Мета змістових модулів: засвоєння особливостей становлення та розвитку педагогічних систем, школи, педагогічної думки та практики, етапів розвитку дошкільної освіти, формування у майбутніх вихователів здатності та готовності адаптувати перспективні педагогічні ідеї педагогів минулого в освітню практику дошкільних навчальних закладів.

Завдання змістових модулів:

- свідоме оволодіння студентами теоретичною спадщиною вітчизняних і зарубіжних педагогів;
- формування критичного педагогічного мислення з метою встановлення позитивних і невілювання негативних змін у розвитку певних педагогічних явищ, адаптації прогресивних ідей педагогів минулого у практику сучасних дошкільних навчальних закладів;
- формування у студентів розуміння сутності зв'язку між теорією педагогічної науки та практикою педагогічної діяльності;
- розвиток аналітичного педагогічного мислення студентів, формування вміння вивчати та пояснювати педагогічні явища та процеси у їх взаємозв'язку, взаємозалежності;
- стимулювання активної навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- формування дослідницької компетентності (пошук та відбір теоретичних джерел, аналіз, синтез, узагальнення історико-педагогічних явищ і феноменів);
- стимулювання студентів до систематичної самостійної навчальної праці, посилення мотивації учіння, формування самооцінювальних дій.

По завершенню вивчення змістових модулів студенти повинні **знати:**

- історію виникнення, становлення педагогіки як науки, дошкільної освіти, стан її сучасного розвитку та актуальні проблеми;
- періодизацію розвитку педагогічної думки;
- передумови та чинники, що визначали розвиток дошкільної освіти на різних історико-педагогічних етапах;

- сутнісні ознаки становлення та розвитку гуманістичних ідей у світовій та вітчизняній педагогічній думці;
- передовий педагогічний досвід педагогів-новаторів дошкільних навчальних закладів.

Зміст модулів спрямований на формування у майбутніх вихователів дітей дошкільного віку **загальної компетентності** складниками якої є: *соціальна* (усвідомлення власної освітньої траєкторії та вміння її проектувати, здатність і готовність самостійно здобувати знання та застосовувати їх у професійній діяльності), *інформаційна* (здатність та готовність відбирати необхідні теоретичні джерела та матеріали із проблем розвитку різних педагогічних явищ та феноменів; аналізувати педагогічні явища та процеси, пояснювати їх сутність, аргументуючи власну точку зору з позиції науки, використовувати здобуту інформацію у навчальній, дослідницькій та майбутній професійній діяльності), *комунікативна* (готовність до формулювання особистих думок та ідей, здатність і готовність до навчальної взаємодії в парі, групі, колективі), *самоосвітня* (виокремлювати, узагальнювати, характеризувати передумови, чинники, суперечності розвитку дошкільної освіти з дотриманням історичної реконструкції, впроваджувати у практику сучасних дошкільних навчальних закладів прогресивні педагогічні ідеї минулого) та **професійної компетентності**, а саме: *освітньої* (здатність і готовність до аналізу, порівняння, систематизації, узагальнення педагогічних ідей та систем, виявлення продуктивних ідей педагогіки минулого, що можуть бути адаптовані в сучасний освітній процес ДНЗ), *дидактичної* (здатність і готовність до історичної реконструкції педагогічних ідей і продуктивного досвіду минулого, творчого використання сучасного перспективного педагогічного досвіду), *рефлексивна* (готовність до творення власного педагогічного досвіду).

2. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Становлення гуманістичних педагогічних ідей в педагогічній думці IX – XVI ст.

Стадії і джерела розвитку педагогіки. Чинники становлення педагогічної думки IX – XVI ст. Система середньовічних шкіл. Дитиноцентричні підходи до виховання у педагогічній спадщині (Я.А. Коменського, Дж.Локка).

Виховання та навчання у східних слов'ян. Педагогічна думка Київської Русі. Традиційні засади виховання дітей в Київській Русі. Зміст і методика шкільного навчання і виховання в Київській Русі. Перекладна література та перші педагогічні пам'ятки Київської Русі.

Культура епохи європейського та українського Відродження. Виникнення і роль братських шкіл. Створення козацької педагогіки, її сутність та особливості. Вплив зарубіжної та вітчизняної педагогічної думки окресленого періоду на розвиток педагогіки на інших історико-педагогічних етапах.

Тема 2. Становлення модерної педагогічної думки (XIX ст. – початок XX століття)

Реформаторська педагогіка (педагогіка вільного виховання, педагогіка особистості, експериментальна педагогіка). Прагматична педагогіка Дж. Дьюї. Гуманістичні засади освіти і виховання. Рух нового виховання (С. Френе). Ідея цілісного виховання Р. Штайнера. Значення реформаторської педагогіки для розвитку сучасної педагогіки.

Діяльність і антропологічна педагогіка К. Ушинського. Основні положення ідеї народності. Дидактика педагога. Реалізація ідей К. Ушинського у практиці сучасних загальноосвітніх навчальних закладах.

Основні концепції розвитку школи й педагогіки України в середині XIX – на початку XX ст. Педагогічні ідеї у творчості українських педагогів і просвітителів кінця XIX – початку XX століття (Б. Грінченко, Т. Лубенець).

Вплив ідей педагогів кінця XIX – початку XX століття на розвиток сучасної гуманістичної, особистісно орієнтованої освіти.

Ідея створення національної школи. Педагогічні погляди й просвітницька діяльність перших міністрів освіти (І. Стешенко, І. Огієнко, П. Холодний, М. Василенко) періоду УНР (1917–1920).

Суголосність стратегій, принципів розвитку освіти, педагогічних ідей періоду УНР із сучасними підходами до особистісно орієнтованої освіти.

Тема 3. Українська школа і педагогіка другої половини ХХ – початку ХХІ століття

Національна освіта в 20-ті роки ХХ століття. Уніфікація загальної освіти в 30-ті роки. Особливості становлення освіти у післявоєнний час (кінець 40-х – 50-ті роки). Розвиток освіти і педагогіки в 60-ті роки. Школа і педагогіка України в період Застою (70 – 80-ті роки ХХ століття).

Педагогічна діяльність А. Макаренка. Проблема сімейного виховання («Книга для батьків», «Лекції про виховання дітей»). Теоретико-практична спадщина В. Сухомлинського. В. Сухомлинський про формування гуманної особистості. Морально-трудове, естетичне виховання школярів. Реалізація ідей педагогів ХХ століття у практиці роботи вчителів сучасних початкової школи.

МОДУЛЬ II. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ

Тема 4. Розвиток педагогічної думки і суспільне дошкільне виховання в Західній Європі (XVIII – початок ХХ століття)

Педагогічна теорія Джона Локка. Погляди на виховання дітей з раннього віку, на гру, іграшку, працю. Джон Локк про фізичне, моральне, розумове виховання.

Ж.-Ж. Руссо про природне і вільне виховання. Періодизація дитинства, зміст виховання за періодами. Погляди Руссо на фізичне, моральне, трудове, сенсорне і розумове виховання. Проблема сімейного й суспільного виховання.

Педагогічна діяльність і теорія Й.-Генріха Песталоцці. Й.-Г. Песталоцці про сімейне дошкільне виховання. «Книга матерів» Песталоцці, її значення у розробці програми розвитку дитини.

Р.Оуен – засновник теорії суспільного дошкільного виховання. Р.Оуен про фізичне, моральне, розумове виховання дітей. Заклади для маленьких дітей у Нью-Ленарку. Вимоги до особистості виховательки.

Педагогічна теорія і практика дошкільного виховання Ф. Фребеля. Розвиток Ф.Фребелем теорії суспільного дошкільного виховання. Ф.Фребель – організатор перших дитячих садків у Німеччині. «Дарунки» для дітей Фребеля. Підготовка виховательок (садівниць).

Педагогічна система Марії Монтесорі. Теорія самовиховання і самонавчання. Основні принципи «методу М.Монтесорі».

Тема 5. Педагогічні теорії та суспільне дошкільне виховання в Росії (XIX – ХХ століття)

Суспільно-педагогічний рух в Росії в Росії в 60-ті роки і громадське дошкільне виховання. Перші дитячі садки. Педагогічна діяльність і погляди А.Симонович. Книга «Дитячий сад», як перше практичне керівництво для дитячого садка. Педагогічна теорія Є.Водовозової. Книга «Розумове і моральне виховання дітей, як підручник з дошкільної педагогіки. Перший журнал з

дошкільного виховання «Дитячий садок» (ред. А.Симонович). Суспільно-педагогічна діяльність П.Лесгафта.

Діячі дошкільного виховання в Росії на початку ХХ ст. (К. Венцель, Л. Шлегер, М. Светницька, Є. Тихеева). Теорія навчання дітей (С.Фльоріна, О.Усова, Г. Леушина), моральне і трудове виховання (В. Нечаєва, В.Логінова), гра вжитті дітей (Д. Менджерницька, Р. Жуковська). Психологічні дослідження (О.Запорожець, Л. Венгер та ін.).

Тема 6. Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання на теренах України в кінці ХІХ – на початку ХХ століття

Суспільно-педагогічний рух в Україні в кінці ХІХ століття. Перші заклади суспільного дошкільного виховання Ю. Карпінської, Є. Чернишової, сестер (Марії і Софії) Ліндфорс, К. Безменової).

Піднесення в галузі теорії і практики дошкільного виховання в Україні на початку ХХ століття. Діяльність педагогічних товариств сприяння дошкільному вихованню (Київське товариство народних дитячих садків, Фребелівське педагогічне товариство м. Києва та його інститут). Створення системи суспільного дошкільного виховання. Випуск журналу «Дошкільне виховання». Педагогічні погляди та організаторська діяльність діячів суспільного дошкільного виховання початку ХХ століття: Т. Лубенця, Н. Лубенець, К. Маєвської, Н. Петерсен, С. Русової, І. Сікорського, К. Толмачевської, Е. Яновської, та ін.).

Тема 7. Національна система суспільного дошкільного виховання в Українській Народній Республіці (1917-1919)

Політика уряду Української Народної Республіки в галузі освіти. Суспільне дошкільне виховання у роки УНР. Ідеї українського національного дитячого садка. Підготовка педагогічних кадрів.

Державно-педагогічна діяльність С. Русової. Праці С. Русової, навчальні посібники, твори для дітей. Подвижники суспільного дошкільного виховання в УНР (В. Зеньківський, О. Іконнікова, К. Толмачевська).

Тема 8. Дошкільне виховання періоду радянської доби (1920-1980)

Особливості української системи освіти. Суспільне дошкільне виховання у 20–30-ті роки ХХ століття. Зміст освітньо-виховної роботи в дитячих садках. Підготовка педагогічних кадрів для суспільного дошкільного виховання. Всеросійські зїзди з дошкільного виховання (1921, 1924, 1926, 1928). Робоча книга для вихователів дитячих садків «Дошкільне виховання» (1927), проект програми з дошкільного виховання в збірці «Дошкільне виховання. Матеріали до порадики». Програми з дошкільного виховання (1932, 1934). Перше «Керівництво для вихователя дитячого садка» (1938). Всесоюзна конференція з дошкільного виховання (1931). Науково-методичний журнал «За комуністичне виховання дошкільника» (1931–1941).

Організаційна діяльність та педагогічні погляди А. Гендрихівської, О. Дорошенко, Н. Панченко, Х. Рабинович, В. Чередниченко, Я.Чепіги, Е. Яновської про виховання дітей дошкільного віку.

Розбудова суспільного дошкільного виховання в повоєнні роки. Типи дошкільних закладів: ясла, ясла-дитячий садок, дитячий садок-школа. Зміст освітньо-виховної роботи в дитячих садках. Програмово-методичне забезпечення дошкільного виховання. Науково-методичний журнал «Дошкільне виховання» (1951–донині). Нові дослідження з проблем морального, розумового, фізичного, трудового виховання (Л. Артемова, А. Богуш, З. Борисова, Т. Дмитренко, В. Котирло, Н. Яришева, Е. Вільчковський, С. Ладивір, О. Кононко та ін.). Підготовка педагогів дошкільного виховання в 50-80-х рр.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
лекція		семінари	практичні	самостійна праця	МКР	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1.						
Змістовий модуль I. ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ						
Тема 1. Становлення гуманістичних педагогічних ідей в педагогічній думці IX – XVI ст.	6	2			4	
Тема 2. Становлення модерної педагогічної думки (XIX ст. – початок XX століття)	6	2	2		2	
Тема 3. Українська школа і педагогіка другої половини XX – початку XXI ст.	8	2		2	4	
Модульний контроль	2					2
Разом за змістовим модулем 1	22	6	2	2	10	2
Змістовий модуль II. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ						
Тема 4. Розвиток педагогічної думки і суспільне дошкільне виховання в Західній Європі (XVIII – початок XX століття)	8	2		2	4	
Тема 5. Педагогічні теорії та суспільне дошкільне виховання в Росії (XIX – XX століття)	4	2			2	
Тема 6. Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання на теренах України в кінці XIX – на початку XX століття.	10	2	2		6	
Тема 7. Національна система суспільного дошкільного виховання в Українській Народній Республіці (1917-1919)	8	2		2	4	
Тема 8. Дошкільне виховання періоду радянської доби (1920-1980)	6	2	2		2	
Модульний контроль	2					2
Разом за змістовим модулем 2	38	10	4	4	18	2
Усього годин	60	16	6	6	28	4

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Дитиноцентричний концепт педагогіки Василя Сухомлинського	2
2.	Педагогічна діяльність та теорія дошкільного виховання Наталії та Тимофія Лубенців	2
3.	Дошкільна освіта в незалежній Україні (1991–2016 рр)	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Педагогічна система К.Д. Ушинського	2
2.	«Материнська школа» Я.А.Коменського – перший програмово-методичний документ з питань виховання дітей дошкільного віку	2
3.	Концепція національного дитячого садка С.Ф.Русової	2

7. Самостійна робота

Змістовий модуль І. ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота є однією зі складових навчального процесу. При цьому студент набуває навичок самостійно оволодівати історико-педагогічними знаннями, досвідом в їх історичній перспективі; здійснювати аналіз, співставлення, порівняння певних педагогічних явищ в їх ретроспективі.

Метою самостійної роботи є формування пізнавальної активності студентів, формування у них компетенцій роботи з історико-педагогічними джерелами, поглиблення та розширення вже здобутих знань.

Щоб якісно виконати самостійну роботу необхідно: опрацювати рекомендовану літературу, варто занотувати власні міркування та узагальнення, що виникають у процесі роботи з теоретичними джерелами, обґрунтовуючи їх теоретичними положеннями.

За результатами самостійного опрацювання теоретичних джерел: *скласти довідник «Внесок українських педагогів у розвиток дошкільної освіти».*

Укладати **довідник** необхідно з дотриманням певної структури, яка включає такі складники як:

- титульна сторінка,
- вступ,
- зміст,
- персоналії педагогів,
- список використаної літератури.

Розкриваючи внесок педагога, дотримуйтеся такого алгоритму, ПП педагога, його фото, відомості про життєві віхи, сферу наукових інтересів, публікації, цікаві факти з життя педагога, крилаті вислови щодо навчання і виховання дітей.

Оцінка оформлення і виконання роботи здійснюється за критеріями:

1. Актуальність й значимість роботи – 5 балів.
2. Самостійність, закінченість – 5 балів.
3. Рівень творчості, оригінальність – 5 балів.
4. Логіка викладу матеріалу – 5 балів.
5. Презентація та захист роботи – 10 балів.

Форма подання результатів виконаної роботи: для виконання завдання доцільно використовувати програми Microsoft Office (Microsoft Word, Microsoft PowerPoint). Довідник може бути представлений у вигляді брошури, презентації, буклету, педагогічного календаря, тематичного випуску газет та ін.

Змістовий модуль II. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ

Тема. Педагогічна думка епохи Відродження.

Підготувати повідомлення щодо підготовки дітей до шкільного навчання за книгою Я.А.Коменського «Материнська школа».

Визначити провідні ідеї виховання епохи Відродження, їх авторів (матеріали оформити в таблиці).

Тема. Розвиток педагогічної думки і суспільне дошкільне виховання дітей у Західній Європі в XIII–XX ст.

Опрацювати книгу І.Д.Дичківської, Т.І.Поніманської «М.Монтессорі: теорія і технологія» (розд. 2. «Сучасники і послідовники М.Монтессорі» ст. 37-110) і занотувати думки щодо методу М.Монтессорі її сучасниць: С.Русової, О.Дорошенкової, Н.Лубенець (за вибором студента)

Опрацювати книгу Ф. Фребеля «Дитячий садок» і дати характеристику шести «дарункам» для ігор.

Тема. Педагогічні теорії та суспільне дошкільне виховання в Росії XIX – XX століття

Підготувати повідомлення щодо завдань і методів розумового і морального виховання дошкільників за працею Є.М. Водовозової «Розумове і моральне виховання дітей від першого вияву свідомості до шкільного віку».

Підготувати повідомлення щодо сутності понять «дитина», дитячий садок», внутрішньої організації дитячого садка та змісту роботи з дітьми за працею А.С. Симонович «Дитячий садок».

Тема. Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання на теренах України в кінці XIX – на початку XX ст.

Підготувати план-конспект статті І.Г. Улюкаєвої «Виховна концепція Івана Сікорського» (Дошкільне виховання. – 2007. – № 4.– С.10-11).

Підготувати повідомлення про підготовку педагогічних кадрів у Фребелівському інституті за матеріалами статті Н. Дем'яненко. «Єдність теорії і практики. Психологічна підготовка вихователів у Фребелівському інституті» (Дошкільне виховання. – 1995. – № 3-4.– С.24-25).

Тема. Національна система суспільного дошкільного виховання в Українській Народній Республіці (1917-1919)

Підготувати повідомлення щодо становлення національного дошкільного виховання в УНР за матеріалами статті І.Улюкаєвої «Початок відродження. Суспільне дошкільне виховання і підготовка педагогічних кадрів у роки УНР (1917-1919)» // Дошкільне виховання. – 1994. – №1. – С. 12-13.

Опрацювати працю С.Ф. Русової «В оборону казки». Висловити свої думки щодо прочитаного.

Тема. Дошкільне виховання періоду радянської доби (1920-1980)

Опрацювати статтю І. Улюкаєвої «Ольга Дорошенко і її книжка «Дитячий садок» (Дошкільне виховання. – 1999. – №10. – С. 24-25). Провести історичні паралелі проблем суспільного дошкільного виховання 20-тих років і і сьогодні.

Опрацювати книгу В.О.Сухомлинського «Серце віддаю дітям / Собр. Соч. – Т.3.– К.: Рад. шк., 1977. – С. 9-282. Висловити свої думки щодо організації освітньо-виховної роботи з дітьми шостого року життя.

Опрацювати книгу Котирло В.К. «Завтра в школу». Висловити свої думки щодо актуальності проблем, викладених автором. 3. – С. 14-15. Висловити свої думки щодо прочитаного.

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція), пояснення, розповідь, бесіда;
- наочні: ілюстрація, демонстрація, використання комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація);
- практичні: вправи.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивний, дедуктивний, аналітичний, синтетичний.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з науковими джерелами, виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1. Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальна дискусія, пізнавальна гра, створення ситуації пізнавальної новизни, створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

2. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності: роз'яснення значимості учіння, пред'явлення навчальних вимог, заохочення й осудження в учінні.

9. Методи контролю

Метод усного контролю, метод письмового контролю, метод тестового контролю, метод програмованого контролю, метод самоконтролю, модульні контрольні роботи.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Макс. кільк. балів	Сума	
Форми роботи	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II							
Лекції	T 1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	8	100	
	1	1	1	1	1	1	1	1			
Семінарські заняття		10+1				10+1		10+1	33		
Практичні заняття			10+1	10+1			10+1		33		
Самостійна робота	30			60					90		
МКР	25			25					50		
ВСЬОГО – 214 б. РК – 2,14											

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою Університету	За національною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів	
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів	незадовільно
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1 – 34 балів	

11. Методичне забезпечення

- опорні конспекти лекцій;
- мультимедійні презентації;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

12. Рекомендована література

Базова

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: Підручник./ Л.В.Артемова. – К.: Либідь, 2006. – 424 с. *
2. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: підручник / Л.В. Артемова. – К.: Либідь, 2006. – 424 с. *
3. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія / Уклад. : О.О. Любар; За ред. В.Г. Кременя. – К. : Знання, 2005. – 767 с. *
4. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.-метод. посібник. / М.В. Левківський. – Вид. 3-е, доп. навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 190 с. *

5. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб / Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. [За ред. О.О. Любара]. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 450 с. – (Вища освіта ХХІ століття).*
6. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Е. Федоренко. – Київ: Знання, 2006. – 447 с.*
7. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /Т.І. Поніманська. – К.: «Академвидав», 2006. – 456 с.
8. Улюкаєва І.Г. Історія суспільного дошкільного виховання в Україні: Навчальний посібник. 2-ге вид., доп. / І.Г.Улюкаєва. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – 231 с. **
9. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: Навчальний посібник / Від упорядників, вступні нариси та упорядкув. З.Н.Борисової, В.У. Кузьменко; За заг. ред. З.Н.Борисової. – К.: Вища школа, 2004. – 511с. *

Допоміжна:

1. Бондар А.Д. Розвиток суспільного виховання в Українській РСР (1917 – 1967) / А.Д. Бондар. – К.: КГУ. – 1968. – 227 с.[□]
2. Венгловська О.А. Педагогічне просвітництво Тимофія Лубенця (кінець ХІХ – перша третина ХХ століття) / О.А. Венгловська // Освітологічний дискурс: електронне наукове фахове видання (2). с. 12-22[□].
3. Джаман Т.В. Історія педагогіки України: навчальний посібник / Т.В. Джаман. – Новий Світ, 2000. – 223 с.[□]
4. Джури́нский А.Н. История зарубежной педагогики: Учебное пособие для студ. вузов, обучающихся по пед. спец. / А.Н. Джури́нский. – М.: ВЛАДОС, 1999. – 431 с.[□]
5. Дичківська І.М. Марія Монтессорі: теорія і технологія / І.М. Дичківська, Т.І.Поніманська. – К., 2006. – 306 с. *
6. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-е вид. / І.В. Зайченко. – К.: «Освіта України», «КНТ» 2008. – 528 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/626694/>
7. Зайченко І.В. Історія педагогіки. У двох книгах. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.В. Зайченко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 624 с.*
8. Русова С. Вибрані педагогічні твори /упор. О.В.Проскура. – К. : Освіта, 1996. – 303 с. *
9. Сбруєва А.А. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: Навчальний посібник. / А.А. Сбруєва, М.Ю. Рисіна. – Суми: СумДПУ, 2000. –

[□] Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського

[■] Електронний репозиторій Київського університету імені Бориса Грінченка

* Бібліотека Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

** Бібліотечний фонд кафедри педагогіки та психології

208 с. □

10. Січкарь А.Д. Організаційно-педагогічна діяльність К.О.Толмачевської / А. Д. Січкарь // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини [ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та інші] – Умань: ПП Жовтий О.О., 2012. – Вип. 43. Ч.2. – С.335-342. □

11. Січкарь А.Д. Актуалізація ідей діяльнісного підходу в умовах становлення суспільного дошкільного виховання в Україні (1871–1907) / А. Д. Січкарь // Рідна школа. – 2015.– № 5-6 (травень-червень) – С. 76-80. □

12. Січкарь А.Д. Становлення інституту підготовки фахівців з дошкільної освіти в Українській Народній Республіці /А.Д.Січкарь //Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / [за заг. ред. проф. Є.І.Коваленко]. – Ніжин: Видавництво НДУ ім.М.Гоголя, 2011. –№ 4. – С.191-194.

13. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Вибрані твори: В 5-ти т. – Т. 3. – К., 1979. *

14. Українська педагогіка в персоналіях: Навчальний посібник./ За ред. О.В.Сухомлинської. – В 2-х томах. – К.: Либідь, 2005. – 587 с. **

15. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: навч. посіб. / Від упорядників, вступні нариси та упорядкув. З.Н. Борисової, В.У. Кузьменко; За заг. ред. З.Н. Борисової. – К.: Вища шк., 2004. С. 157 – 159. *

16. Хрестоматія з української класичної педагогіки: К.Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, Г. Ващенко, В. Сухомлинський: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Уклад. В.П. Кравець, О.І. Мелешко. – К.: Грамота, 2008. – 768 с. *

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Педагогіка»

Разом: 60 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 6 год., практичні заняття – 6 год., МКР – 4 год., самостійна робота – 28 год., ПМК

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II				
Назва модуля	ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ОСВИТИ			СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ				
Кількість балів за модуль	80 балів			134 бали				
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій 8 балів	Становлення гуманістичних педагогічних ідей в педагогічній думці IX – XVI ст. 1 бал	Становлення модерної педагогічної думки (XIX ст. – початок XX століття) 1 бал	Українська школа і педагогіка другої половини XX – початку XXI ст. 1 бал	Розвиток педагогічної думки і суспільне дошкільне виховання в Західній Європі (XVIII – початок XX століття) 1 бал	Педагогічні теорії та суспільне дошкільне виховання в Росії (XIX – XX століття) 1 бал	Педагогічна думка, освіта, становлення суспільного дошкільного виховання на теренах України в кінці XIX – на початку XX століття. 1 бал	Національна система суспільного дошкільного виховання в Українській Народній Республіці (1917-1919) 1 бал	Дошкільне виховання періоду радянської доби (1920-1980 рр.) 1 бал
Теми семінарських занять 33 бали			Дитино-центричний концепт педагогіки Василя Сухомлинського 11 балів			Педагогічна діяльність та теорія дошкільного виховання Наталії та Тимофія Лубенців 11 балів		Дошкільна освіта в незалежній Україні (1991–2016) 11 балів
Теми практичних занять 33 бали		Дидактична система К.Д. Ушинського 11 балів		«Материнська школа» Я.А.Коменського – перший програмово-методичний документ з питань виховання дітей дошкільного віку 11 балів			Концепція національного дитячого садка С.Ф.Русової 11 балів	
Самостійна робота 90 балів	30 балів			60 балів				
Види поточного контролю 50 балів	Модульна контрольна робота № 1 25 балів			Модульна контрольна робота № 2 25 балів				
ПМК	ПМК							

Дисципліна з ПМК 214 : 100 = 2,14